

дозволять зробити доступ до банківської програми більш безпечним та персоналізованим.

Також штучний інтелект використовується в банківській сфері для вивчення фінансових ринку та прийняття рішень щодо доцільності інвестування в той чи інший проект. Багато банків сьогодні переходять на програмні системи на базі штучного інтелекту, які дозволяють запобігати відмиванню грошей. Так само, як і інтернет-магазини банки сьогодні теж впроваджують алгоритми рекомендацій для своїх клієнтів, які на основі їх минулого досвіду порекомендують, наприклад, яку кредитну картку їм вибрати. І це далеко не повний перелік можливих варіантів застосування штучного інтелекту в банківській сфері.

Без сумніву можна сказати, що майбутнє банківської сфери — це використання штучного інтелекту, яке матиме вирішальне значення для їх конкурентоспроможності на ринку. Застосування технологій на основі штучного інтелекту несе в собі безліч переваг для банківської індустрії, серед них можна виділити такі як зростання продуктивності праці, вивчення нових можливостей роботи з даними, зниження рівня виробничих витрат та підвищення рівня прибутковості. Існує безліч варіантів використання штучного інтелекту, які дозволяють банкам оптимізувати власні організаційні процеси, підвищити якість обслуговування, рівень безпеки та й взагалі вийти на новий етап свого розвитку. Звичайно, впровадження таких технологій не буде ні простим, ні дешевим процесом, проте сучасним банкам слід інвестувати в своє майбутнє, в штучний інтелект.

Література:

1. Искусственный интеллект в банках и цифровые сотрудники: новая эра финтех-решений на подходе//Forbes - [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.forbes.ru/finansy-i-investicii/346665-iskusstvennyy-intellekt-v-bankah-i-cifrovye-sotrudniki-novaya-era-finteh>
2. 5 AI applications in Banking to look out for in next 5 years// Analytics Vidhya - [Електронний ресурс]Режимдоступу:<https://www.analyticsvidhya.com/blog/2017/04/5-ai-applications-in-banking-to-look-out-for-in-next-5-years/>
3. Goldman Sachs Has Invested In A Company That Could Replace Analysts With Algorithms///Business Insider - Online newspaper- [Електронний ресурс]Режимдоступу:<http://uk.businessinsider.com/goldman-sachs-investment-in-kensho-2014-11>
4. How Artificial Intelligence is transforming the banking industry// Consultancy UK - UK consulting industry platform- [Електронний ресурс] – Режимдоступу:<https://www.consultancy.uk/news/14017/how-artificial-intelligence-is-transforming-the-banking-industry>

Огородник В. В.

*кандидат економічних наук,
докторант ДВНЗ «Університет банківської справи»*

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ БАНКІВ З ДЕРЖАВНОЮ УЧАСТЮ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Банки з державною участю (частка яких у загальному обсязі активів банківської системи України становить 54,9 % за підсумками 2017 року) відіграють не лише важливе значення у соціально-економічному розвитку держави, а й провідну роль у впровадженні інновацій у вітчизняній банківській системі. Банки з державною участю, маючи переваги від державної участі в капіталі у вигляді джерел фінансових ресурсів для рефінансування, виступають одними з найбільш прогресивних банків у впровадженні інноваційних продуктів та реалізації інноваційної стратегії.

На сьогодні, провідну роль на ринку банківських послуг відіграють такі банки з державною участю як АТ «Укрексімбанк» (13 % від загальних активів банківської системи за 9 місяців 2017 року) АТ «Ощадбанк» (17,35 % у активах банківської системи) та ПАТ КБ «Приватбанк» (20 % активів банківської системи). Серед банків з державною участю ПАТ КБ «Приватбанк» є найбільш інноваційним банком – виступає лідером за впровадженням інновацій не тільки серед вітчизняних банків, але й серед багатьох закордонних банків. Так, саме ПАТ КБ «Приватбанк» став одним з перших банків, який запустив на початку 2017 року безконтактний гаманець (знижує час розрахунків, дає можливість відмовитися від готівки та пластикових карток при здійсненні оплати).

Погоджуємося з думкою професора Крупки М.І., який зазначає, що «довіра до державних банків висуває за необхідне пошук компромісу між реалізацією функцій покладених на них державою, проведенням зваженої політики оптимізації ризиків та інноваціями для подальшого зміцнення власних конкурентних позицій на всіх сегментах ринку банківських послуг» [1]. Саме тому актуальним видається визначення причин, які обумовлюють значну частку державної власності у банках та в контексті впровадження інновацій в банківській системі України.

На нашу думку, при визначенні причин, які обґрунтовують певну частку держави у банківській системі кожної країни необхідно розглядати особливості пов'язані з історичними передумовами, соціально-економічним розвитком країни тощо. Так, Абрамова М.О. виділила такі причини домінуючої ролі банків з державною участю [2]:

- спадщина командно-адміністративної системи;
- необхідність функціонування банків, які обслуговують окремі потреби держави та фактично є агентами Уряду в реалізації державних програм;
- наявність конкурентних переваг за рахунок: 1) низької вартості залучених ресурсів; 2) можливості надання великих кредитів і, як наслідок, обслуговування великих клієнтів (у тому числі, державних корпорацій);
- надання банкам з державною участю різних повноважень в умовах економічної нестабільності (наприклад, підтримка ринку міжбанківських кредитів в умовах останньої світової фінансової кризи);

- підтримка великих банків в умовах криз; великі банки з державною участю в капіталі – це універсальні банки, що здійснюють широкий обсяг банківських операцій, отже, недоліки і порушення в області управління ризиками таких банків можуть призвести до істотних диспропорцій у функціонуванні банківської системи і грошового ринку.

Інші вчені Андрюшин С. С. та Кузнецова В. В. обґрунтовують домінування державних банків на ринку банківських послуг такими причинами [3]:

- отримання «у спадок» від СРСР: розвинутої інфраструктури, що дає можливість економити на капіталовкладеннях та філіальної мережі, що дозволяє використовувати ефект масштабу, здійснювати ціноутворення на основі змінних витрат та лідирувати за показником рентабельності;

- наявність доступу до відносно дешевої ресурсної бази (рахунки бюджетних організацій, кредити рефінансування центрального банку, грошові кошти міжнародних ринків капіталу тощо), що знижує процентні витрати банків;

- наявність адміністративної та фінансової підтримки зі сторони органів державної влади, що покращує імідж банків – носіїв стабільності банківського сектору та впливає на залучення клієнтів та розвиток банківських операцій.

Більш ґрунтовною видається позиція вчених Ейяті Едуардо Леві (Yeyati, Eduardo Levy), Мікко Алехандро (Micco, Alejandro) та Паніца Уґо (Panizza, Ugo) щодо виділення чотирьох груп причин державних інвестицій до банківських систем країн світу [4]:

- 1) забезпечення безпеки та надійності банківської системи;
- 2) пом'якшення недоліків ринкової економіки, пов'язаних з асиметричністю інформації;
- 3) фінансування соціально значимих (але неприбуткових) проектів;
- 4) сприяння фінансовому зростанню та наданню доступу до конкурентних банківських послуг жителями віддалених територій.

Перша група причин державної частки власності у банківській системі пов'язана із забезпеченням надійності банківської діяльності. Банківські установи мають свої специфічні риси, що обумовлено залученням вільних фінансових ресурсів клієнтів у вигляді депозитів та подальшого їх вкладення у кредити. Але сама по собі дана діяльність банків ще не є причиною державної власності на банки. Роль держави проявляється в запобіганні значних негативних наслідків, які можуть бути обумовлені банкрутством банків. Крім того, специфіка діяльності банків ще й в тому, що вони виступають джерелом коштів для розширення підприємницької діяльності, а також важлива роль належить даним фінансово-кредитним установам в реалізації грошово-кредитної політики держави.

Друга група причин появи державної частки власності у банківській системі пов'язана з тим, що банки задля побудови довгострокових, взаємовигідних відносин із клієнтами потребують достовірної інформації з різних джерел, крім того, банківські установи під час своєї діяльності інтенсивно продукують інформацію. Асиметричність інформації може призвести до негативних наслідків. Аналогічним чином діє відсутність достовірної та правдивої інформації.

Третя група причин пов'язана з тим, що власники приватних фінансово-кредитних установ є незацікавленими у фінансуванні соціально-значимих для

суспільства проектів. Наступна причина у цій групі полягає в тому, що приватні банки можуть зірвати проведення монетарної політики держави, зокрема, маючи обмежені стимули для кредитування підприємницької діяльності в період застою економіки. Крім того, державне втручання в банківську систему може бути виправдано за відсутності розвинутого ринку капіталу, який дозволяє використовувати альтернативні джерела фінансування.

Остання сукупність причин, які обґрунтовують втручання держави в банківську систему полягає у тому, що для приватних банків є не вигідним відкриття філій та відділень у сільських та ізольованих районах. Отже, державне втручання є необхідним для надання банківських послуг жителям цієї місцевості. В основі даної групи причин лежить два переконання: по-перше, надання доступу до банківських послуг може підвищити фінансове становище населення з позитивними ефектами на соціально-економічне зростання та зменшення бідності; доступ до фінансових послуг є правом кожного громадянина, і держава повинна докласти зусиль, щоб гарантувати дотримання цих прав.

Віддаючи належне напрацюванням вчених, оскільки, окремі з обґрунтованих ними причин є актуальними і для характеристики сучасної ситуації у вітчизняній банківській системі, вважаємо за доцільне врахувати більш повно вітчизняну специфіку та виділити причини, що обумовлюють значну частку держави у банківській системі України. Так, причини виникнення банків з державною участю в Україні умовно можна поділити на зовнішні (екзогенні) по відношенню до банків, до них належать: історичні передумови та необхідність виконання специфічних функцій не властивих приватним банкам; а також внутрішні (ендогенні) причини, які обумовлені змінами в тому чи іншому банку, що можуть бути пов'язаними з фінансовою нестабільністю та несприятливими ринковими передумовами, до них відносимо: недопущення банкрутства системно важливих банків та вплив кризових явищ на банки.

Таким чином, сучасна банківська система України є асиметричною з переважанням державної власності на банки, що обумовлено як історичними передумовами, так і діями Уряду під час фінансово-економічної кризи. Однак, саме банки з державною участю мають великі перспективи в реалізації повноцінної інноваційної стратегії розвитку, за умови продовження виконання їх основних функцій та масштабного реформування системи управління.

Література:

1. Крупка М.І. Фінансові інновації державних банків України / М. І. Крупка // Фінансовий простір. 2014. - № 4 (16). с. 127-131.
2. Абрамова М.А. Роль государства в развитии и модернизации банковского сектора в посткризисный период (российский и казахстанский опыт): монография / Под ред. А.М. Абрамовой, А.Г. Конакбаева. – М.: Издательский дом «Экономическая газета», 2012. – 272 с.
3. Андрюшин С.С., Кузнецова В.В. Государственные банки РФ: реформа или застой? // Бизнес и банки. 2011. № 32. с. 1-5.
4. Yeyati, Eduardo Levy; Micco, Alejandro; Panizza, Ugo (2004) : Should the Government Be in the Banking Business? The Role of State-Owned and Development Banks, Working Paper, Inter-American Development Bank, Research Department, No. 517.